

MĂRTURIA COPILULUI

**Cercetare psihologică
și practică judiciară**

Editori

Michael E. Lamb, David J. La Rooy, Lindsay C. Malloy, Carmit Katz

**Coordonatorul traducerii din limba engleză
George Visu-Petra**

Autori	7
Prefața seriei	11
Mulțumiri	15
1. Audierea ce ține cont de aspectele legate de dezvoltare	17
<i>LINDSAY C. MALLOY, DAVID J. LA ROOY, MICHAEL E. LAMB ȘI CARMIT KATZ</i>	
2. Formularea așteptărilor realiste: caracteristici ale dezvoltării, capacități și limite	31
<i>MICHAEL E. LAMB, LINDSAY C. MALLOY ȘI DAVID J. LA ROOY</i>	
3. Dezvoltarea memoriei în copilărie	65
<i>DAVID J. LA ROOY, LINDSAY C. MALLOY ȘI MICHAEL E. LAMB</i>	
4. Evaluarea competenței copiilor martori: cele mai bune practici care provin din psihologie și drept	85
<i>THOMAS D. LYON</i>	
5. Planificarea audierii	103
<i>KEVIN SMITH ȘI REBECCA MILNE</i>	
6. Stabilirea relației cu copiii în cadrul audierilor	123
<i>IRIT HERSHKOWITZ</i>	
7. Exerciții narative	143
<i>KIM P. ROBERTS, SONJA P. BRUBACHER, MARTINE B. POWELL ȘI HEATHER L. PRICE</i>	
8. Investigarea problemelor principale	161
<i>Yael ORBACH ȘI MARGARET-ELLEN PIPE</i>	
9. Revizuirea cazului (post-audiere)	177
<i>TROND MYKLEBUST ȘI GAVIN E. OXBURGH</i>	
10. Gestionarea nevoilor emoționale și clinice ale copiilor	189
<i>KATHRYN KUEHNLE ȘI MARY CONNELL</i>	
11. Instruirea anchetatorilor	209
<i>HEATHER STEWART, CARMIT KATZ ȘI DAVID J. LA ROOY</i>	
12. Folosirea tehnicilor suplimentare în audierea copiilor	225
<i>DEIRDRE A. BROWN</i>	

13. Copiii cu dizabilități intelectuale și cu tulburări de dezvoltare	259
<i>LUCY A. HENRY, CAROLINE BETTENAY ȘI DANIEL P.J. CARNEY</i>	
14. Dovezile și confruntarea	291
<i>JOHN R. SPENCER</i>	
15. Declarațiile copiilor ca dovezi în sistemul juridic al Statelor Unite ale Americii	315
<i>JOHN E.B. MYERS</i>	
16. Consecințele participării în sistemul juridic a copiilor care au fost victime ale abuzurilor	329
<i>JODI A. QUAS ȘI MARIYA SUMAROKA</i>	
17. Martorul expert	357
<i>BRYAN TULLY</i>	
18. Relația dintre cercetare și practică	375
<i>GRAHAM M. DAVIES ȘI LINDSAY C. MALLOY</i>	
19. Considerente legate de protecția copilului în SUA	405
<i>RICHARD J. GELLES ȘI REBECCA BRIGHAM</i>	
20. Facilitarea participării eficiente a copiilor în sistemul juridic	423
<i>LINDSAY C. MALLOY, DAVID J. LA ROOY ȘI MICHAEL E. LAMB</i>	
ANEXĂ: INSTITUTUL NAȚIONAL DE SĂNĂTATE A COPILULUI ȘI DEZVOLTARE UMANĂ (NICHD) PROTOCOL: GHID DE AUDIERE	429
INDEX	443

Audierea ce ține cont de aspectele legate de dezvoltare

LINDSAY C. MALLOY, DAVID J. LA ROOY, MICHAEL E. LAMB ȘI
CARMIT KATZ

Editată inițial de către Helen Westcott, Graham Davies și Ray Bull și publicată în 2002, *Mărturia copilului: Cercetare psihologică și practică judiciară* a reprezentat o semnificativă realizare a colaborării dintre cercetători și practicieni. Cartea a oferit nu numai un ghid detaliat în cercetarea existentă din domeniul mărturiei copiilor, dar a și atras atenția asupra întrebărilor fără răspuns și asupra problemelor care trebuie să fie rezolvate de către cercetători și practicieni, care se străduiesc să se asigure că investigatorii obțin măturii detaliate și acurate de la un copil martor, astfel încât copiii și suspecții nevinovați să poată fi protejați, iar cei vinovați să poată fi trimiși în judecată.

O viziune de ansamblu asupra mărturiei copilului necesită expertiza mai multor grupuri de profesioniști, care au cunoștințe din domenii care variază de la memorie, limbaj, până la drept și sănătate mentală, și contribuții aduse de cercetători și de practicieni deopotrivă. Poate nu în mod surprinzător, o asemenea colaborare interdisciplinară este, din nefericire, rară. Datorită faptului că ultimul deceniu a fost marcat de un progres substanțial și de alte realizări, a venit timpul pentru o nouă ediție a cărții *Mărturia copilului* care să fie la curent cu toate descoperirile.

Înainte de a oferi o prezentare generală a cărții și de a descrie scopurile noastre, începem prin a plasa domeniul mărturiei copilului în context. O sinteză completă a contextului social și istoric depășește scopul acestui capitol (pentru asemenea discuții vezi Bruck, Ceci și Principe, 2006; Poole și Lamb, 1998), dar este necesară explicarea dezvoltării acestui domeniu – chiar de când prima ediție a acestei cărți a fost publicată, cu un deceniu în urmă – pentru a putea înțelege problemele și dezbaterile actuale. Sincer, există prea multe aspecte ce trebuie încă descoperite pentru a nu repeta lecțiile și greșelile din trecut.

Când copiilor li se cere să depună mărturie, în general aceasta se referă la abuz (Bruck și colab., 2006; Lamb, 2003; Lamb, Hershkowitz, Orbach și Esplin, 2008); există o cantitate mare de informații legate de „mărturiile copiilor”, deoarece un număr șocant de copii din întreaga lume nu trăiesc în condiții sigure. Spre exemplu, în Statele Unite ale Americii, aproximativ 3,5 milioane de investigații sau de evaluări sunt realizate anual ca răspuns la acuzații de abuz asupra copilului. În urma acestor investigații, aproape 800 000 de copii au fost declarați victime ale abuzului în 2007 (US Department of Health and Human Services, Administration on Children, Youth, and Families, 2009). Situații la fel de alarmante există și în Anglia, Canada, Australia și în alte părți (Australian Institute of Health and Welfare, 2007; Creighton, 2004; Trocmé și colab., 2001). Creșterea conștientizării publice asupra abuzului copiilor, începută în anii 1970, alături de reducerea obstacolelor din calea participării copiilor în sistemul juridic în anii 1980, au făcut ca un număr din ce în ce mai mare de copii să ajungă să fie percepuți ca potențiali martori (Lamb, 2003).

Anual, un număr din ce în ce mai mare de copii vin în contact cu sistemele de servicii legale, sociale și de protecție a copilului din toată lumea. Drept rezultat, copiii reprezintă „o circumscripție legală complexă aflată în continuă creștere, una care posedă un set special de constrângeri care includ competențe de dezvoltare, cognitive, sociale și emoționale, care ar putea să restricționeze participarea lor efectivă” (Bruck și colab., 2006, p. 777). Ca răspuns la aceste tendințe, numărul cercetărilor realizate în domeniul mărturiei copilului a crescut în mod rapid; astfel, acesta rămâne unul dintre segmentele care se dezvoltă cel mai rapid din tot domeniul psihologiei dezvoltării (Bruck și colab., 2006).

Identificarea acurată a relelor tratamente aplicate copilului este esențială, dacă dorim să oprim victimizarea, să protejăm copiii și să oferim copiilor, familiilor și, potențial, agresorilor, servicii și tratament adecvate. Acest aspect este important, deoarece maltratarea poate afecta în mod profund dezvoltarea cognitivă, socio-emoțională și chiar fizică a copiilor (pentru o sinteză vezi Cicchetti, 2010). Identificarea timpurie este adesea dificilă, deoarece (precum explicăm în această carte) relele tratamente aplicate copilului reprezintă o infracțiune extrem de greu de investigat. Dat fiind faptul că cel mai adesea dovezile confirmatorii lipsesc, mai ales dacă este vorba despre un abuz sexual, victimele suspectate pot fi adesea singurele surse de informații despre experiența lor.

Din acest motiv, anchetatorii au un rol vital în investigarea relelor tratamente aplicate copilului. În mod obișnuit, audierea pune în mișcare procedurile judiciare și/ sau o varietate de alte intervenții pentru copii și familii. Informațiile obținute de pe urma acesteia pot influența puternic viețile copiilor, ale familiilor și ale suspectilor, așadar este obligatoriu ca declarațiile copiilor să fie clare, coerente, detaliate și acurate.

S-a scris destul despre cazul McMartin, iar încercările similare de a

face o sinteză extensivă asupra acestuia nu sunt necesare în cazul nostru, dar merită notat modul în care cazuri precum acesta au evidențiat importanța unei chestionări atente și nevoia profundă de cercetări empirice asupra mărturiei copilului. Aceste cazuri extrem de mediatizate, care implică acuzații de abuz sexual asupra copiilor în centre de zi de îngrijire a copiilor, ce au avut loc peste tot în lume (de exemplu, în Statele Unite, Norvegia, Noua Zeelandă și Anglia), au subliniat în mod particular modurile contraproductive în care potențialele victime au fost uneori audiate, declarațiile fiindu-le reinterpretate în mod eronat (Bruck și colab., 2006; Ceci și Bruck, 1995). În cazul McMartin, spre exemplu, copiii au făcut acuzații bizare (de exemplu, că au fost duși în tunelele subterane ale școlii, că au văzut vrăjitoare zburând, că au zburat în baloane cu aer cald și că au fost martori la sacrificarea unor animale sau oameni), dar în cele din urmă acuzațiile au fost retrase după ani de investigații și procese costisitoare. În alte cazuri, pârâții au stat perioade lungi în închisoare, până când condamnările lor au fost anulate (Ceci și Bruck, 1995; Nathan și Snedeker, 1995).

Așa cum se întâmplă destul de des în aceste cazuri de rele tratamente aplicate minorului, ele se bazează aproape în întregime pe spusele copiilor, sarcina juraților fiind aceea de a stabili dacă aceștia sunt de încredere sau nu. Aceste decizii au trebuit să fie luate în ciuda unor declarații persuasive ale procurorilor, conform cărora copiii nu mint niciodată în legătură cu abuzul sexual, și ale avocaților apărării care susțin că aceștia pot fi ușor îndrumați să ofere declarații false în urma chestionărilor repetate, în care terapeuți stăruitori oferă sugestii de răspuns. Asemenea afirmații persuasive despre abilitățile și limitele copiilor martori au fost făcute în ciuda cercetărilor insuficiente asupra mărturiei copiilor și a nevoii puternice de date empirice pe această temă.

Cercetătorii au răspuns acestei nevoi cu entuziasm. În ultimii 30 de ani, în mod concret sute, dacă nu mii de studii au fost realizate de cercetări din diverse țări și domenii științifice. Aceste studii au dezvăluit multe aspecte atât despre abilitățile, capacitățile și limitele copiilor, cât și despre factorii care influențează mărturia copiilor care sunt martori oculari. Bazându-se pe rezultatele studiilor de laborator, cercetătorii au elaborat (și continuă să elaboreze) modalități creative de a realiza cercetări cât mai ecologice și valide – de exemplu, chestionează copiii în legătură cu proceduri medicale stresante și includ copii care au fost supuși abuzului, ca participanți în studii. Prin identificarea punctelor tari, a slăbiciunilor și a caracteristicilor copiilor, procedurile și protocoalele de audiere au îmbunătățit calitatea informațiilor obținute de la aceștia. Așadar, am reușit să învățăm destul de multe, chiar de la publicarea, în 2002, a primei ediții a *Mărturiei copilului*.

Ce știm și ce am realizat? Acum știm că până și cei mai mici copii pot oferi mărturii acurate și de încredere despre evenimentele pe care le-au trăit sau la care au fost martori. De asemenea, știm că atât copiii, cât și adulții sunt sugestibili și că trebuie să fim conștienți de modalitățile prin

care sugestibilitatea poate fi minimizată. Mai știm că nivelul de acuratețe și cantitatea de detalii oferite de către martorii tineri sunt în mare parte dependente de modurile în care copiii sunt audiați și că, prin urmare, rolul investigatorului este unul de o importanță majoră.

Colaborarea strânsă dintre cercetători, investigatori, experți legali și poliție a fost evidentă în mod special în acest domeniu, așa cum este exemplificată prin realizările echipei care a elaborat Protocolul de Audiere al Institutului Național de Sănătate a Copilului și de Dezvoltare Umană (NICHD), un set de instrucțiuni structurate pentru audierea copiilor în legătură cu evenimentele pe care le-au trăit în mod direct sau la care au luat parte ca martori și care a fost validat la nivel mondial (Bull, 2010; Lamb și colab., 2008). De fapt, a trecut mai bine de un deceniu de la publicarea primului studiu de teren care a validat Protocolul de Audiere NICHD (Orbach, Hershkowitz, Lamb, Esplin și Horowitz, 2000). Mulți cercetători au testat, de asemenea, o varietate de tehnici și proceduri realizate special pentru a încuraja mărturiile copiilor (de exemplu, păpuși, elemente ajutătoare, televiziune cu circuit închis, desene). O încredere crescândă în cercetarea științifică este evidentă în procesul de dezvoltare a unei organizații profesionale care se concentrează mai ales pe audieri și facilitează interacțiunea semnificativă în cadrul unui grup de cercetători și practicieni din toată lumea – *the International Investigative Interviewing Research Group* (iIIRG). Sunt tot mai numeroase cercetările asupra mărturiilor copiilor prezentate la conferințele organizate de asociații precum American Psychology-Law Society, European Association of Psychology and Law, Society for Applied Research in Memory and Cognition și Society for Research in Child Development. Profesioniști din mai multe domenii diferite au ajuns să realizeze faptul că sunt multe de câștigat – practic, teoretic și metodologic – din studierea, atât în laborator, cât pe teren, a mărturiilor copiilor care sunt martori oculari. Mai presus de toate acestea, am învățat că, în acest domeniu, cercetătorii și practicienii au nevoie unii de alții și se completează reciproc în moduri unice și importante și că pentru asigurarea stării de bine a copiilor este nevoie să coopereze și învețe unii de la alții.

Bineînțeles, mai sunt multe de învățat. Dorința de a învăța și de a aduce noi dovezi îi caracterizează pe investigatorii și pe cercetătorii buni în aceeași măsură. Cercetările asupra mărturiilor copiilor, care ajută la rezolvarea problemelor din domeniu, trebuie să fie implementate de către practicieni, ale căror contribuții și experiențe în domeniu ar trebui să sprijine procesul de formulare a unor noi studii și interpretarea rezultatelor. Protocolul de Audiere NICHD, descris în detaliu în această carte, încearcă în mod constant să se plieze pe noile rezultate ale cercetărilor și pe nevoile care se află mereu în schimbare. Recunoașterea eficienței sale a determinat alți cercetători și practicieni să ia în considerare modalitățile prin care ar putea fi schimbat, pentru a aborda diferite nevoi ale unor grupuri de indivizi care trebuie să fie audiați, inclusiv cei care sunt foarte tineri sau în special cei

care sunt reticenti în a povesti ce s-a întâmplat, cei care sunt suspecti mai mult decât victimele sau martorii și cei care au anumite dificultăți mentale sau intelectuale.

În mod cert, putem spune că am progresat foarte mult de la procesele McMartin și de la dezbaterile intense legate de ceea ce pot și ceea ce nu pot face copiii martori, dar și de la prima ediție a *Mărturiei copilului*, publicată în 2002. Desigur, sperăm ca următorul deceniu să fie la fel de palpitant și productiv precum a fost și cel din urmă.

CE NE-AM PROPUS SĂ FACEM ÎN ACEST MANUAL ACTUALIZAT

Scopul nostru în pregătirea acestui manual este de a crea o resursă valoroasă pentru toți profesioniștii care lucrează în domeniul mărturiilor făcute de copiii care sunt martori oculari – academicieni și practicieni deopotrivă – deoarece oferă o sinteză actualizată, completă a progreselor semnificative realizate în ultimul deceniu. Această carte conține informații valoroase și practice, cu o relevanță directă nu doar pentru anchetatori, dar și pentru avocați, judecători, martori experți, asistenți sociali, mediatori, universitari și studenți. Suntem de părere că noile progrese trebuie împărtășite în forme accesibile, așa încât am rugat autorii, cercetătorii și practicienii, să scrie în mod accesibil, pentru a face disponibile publicului larg concluziile lor. Cartea cuprinde o colecție de capitole scurte, organizate astfel încât să trateze problemele în ordinea în care, de regulă, ele trebuie să fie abordate odată ce investigația se desfășoară și progresează.

În timp ce majoritatea resurselor comparabile pun accent pe cercetări și pe problemele cu care se confruntă cercetătorii și practicienii din diferite țări, noi am invitat autori din variate domenii și din diverse țări, la fel cum sunt și consumatorii acestei literaturi în plină dezvoltare legată de mărturia copilului. Editorii au experiență de muncă în sistemele britanic, american, neozelandez, canadian și israelian și am inclus și colaboratori care provin din aceste medii, dar și din altele, deoarece este extrem de benefic și important să învățăm din experiențele și din diversitatea altor sisteme și practici. Cunoscând ceea ce se face în altă parte, putem să ne gândim la procedurile care caracterizează propriile jurisdicții, ajutându-ne să generăm noi idei pentru cercetare și implementare. Chiar dacă nu a fost posibil și dezirabil să abordăm fiecare problemă din fiecare jurisdicție, am încercat să construim o bază de cunoștințe diversă, de la care cercetătorii și practicienii din lumea întreagă pot porni.

De asemenea, această carte se remarcă prin hotărârea noastră de a include autori din mai multe medii profesionale. Suntem bucuroși că am reușit să avem contribuții din partea psihologilor, ofițerilor de poliție, avocaților și cercetătorilor din domeniul legal, a martorilor experți, a investigatorilor și instructorilor cu experiență. Acest lucru ne permite să

oferim o imagine de ansamblu cu adevărat cuprinzătoare asupra mărturiei copilului și să ne asigurăm că informația este de actualitate și direct relevantă pentru practicieni.

LA CE SĂ VĂ AȘTEPTAȚI

Autorii iau în considerare toate aspectele și etapele procesului investigativ. În primul rând, punem la dispoziție o serie de capitole fundamentale și abordăm problemele referitoare la dezvoltarea și memoria copilului. În al doilea rând, analizăm diferitele etape ale investigației – de la planificarea audierii, până la revizuirea ulterioară a valorii sale. În final, sunt analizate și alte probleme importante (inclusiv problemele întâmpinate în audierea copiilor cu dizabilități intelectuale, utilizarea tehnicilor de audiere suplimentare și instruirea investigatorilor).

Autorilor li s-a cerut să ofere capitole scurte și concentrate, cu accent pe informația direct relevantă pentru practicienii din domeniu. Bineînțeles, este discutată și teoria relevantă atunci când este cazul, dar accentul se pune pe recomandările și soluțiile practice. În acest sens, am cerut autorilor să scoată în evidență informații mai puțin tehnice și să prezinte rezultatele cercetărilor, în așa fel încât să poată fi aplicate imediat de către investigatori și de către „consumatorii” (de exemplu, persoanele decidente) de informații puse la dispoziție în cadrul acelor audieri. Am cerut autorilor să evite utilizarea jargonului și a limbajului foarte tehnic sau să ofere detalii metodologice inutile. Ori de câte ori este posibil, ei fac referire la resurse-cheie (sinteze și surse secundare) și oferă exemple direct de pe teren. Pentru a facilita învățarea, fiecare capitol începe cu puncte care prefigurează conceptele-cheie discutate în capitol și relevanța lor pentru practică.

PREZENTAREA CAPITOLELOR

Primele capitole (Capitolele 2 și 3) oferă un cadru relevant pentru cei care studiază și lucrează în domeniul mărturiei copiilor, deoarece investigatorii și profesioniștii din domeniul juridic trebuie să înțeleagă cunoștințele referitoare la caracteristicile dezvoltării copiilor (Capitolul 2) și la capacitățile lor mnemice (Capitolul 3), care au permis elaborarea de ghiduri pentru cele mai bune practici care le structurează munca de zi cu zi. Cititorii își pot da seama că aceste informații îi ajută să înțeleagă mai bine de ce trebuie să se comporte (sau să nu se comporte) în anumite moduri și s-ar putea să-i ajute să descrie și să-și apere metodele, atunci când acestea sunt contestate în instanță sau când doresc să conteste comportamentul altora. Considerentele legate de dezvoltare pe care le oferă aceste capitole oferă o imagine generală sintetică asupra conceptelor de dezvoltare care sunt direct relevante pentru audiere, inclusiv, spre exemplu, limbajul, conceptul de timp așa cum îl înțeleg copiii, înțelegerea de către copii a cuvântului „atingere”. În capitolul legat de fundamentele memoriei, discutăm despre aspecte-

cheie ale memoriei umane și despre caracteristicile sale de dezvoltare, care trebuie luate în considerare în procesul de evaluare a declarațiilor despre potențiale evenimente trăite. Aceste două capitole ne pregătesc pentru restul cărții, prin a ne reaminti că așteptările noastre cu privire la copii trebuie să fie rezonabile și că cererile noastre trebuie să respecte abilitățile și limitele lor de dezvoltare. Domeniul mărturiei copiilor datorează enorm cercetării fundamentale a dezvoltării și a memoriei, iar aceste cunoștințe sunt prezentate pe scurt în aceste capitole inițiale.

Capitolul 4, scris de către un profesor de drept/ specialist în psihologia dezvoltării din SUA, se concentrează pe problemele de competență testimonială, făcând distincție între competența de bază și abilitatea de a distinge între adevăr și minciună. În acest capitol, Thomas Lyon arată cum pot fi evaluate aceste competențe prin modalități care țin seama de capacitățile și limitele de dezvoltare ale copiilor. Mai mult decât atât, acesta dezvăluie că capacitatea de a deosebi adevărul de minciună nu prezice onestitatea copiilor, dar că obținerea unei promisiuni de a spune adevărul, adecvată nivelului de dezvoltare a copilului, o poate prezice – o considerație importantă, dată fiind nevoia de a încuraja declarațiile adevărate din partea victimelor/ martorilor.

Capitolele 5-10 ne poartă de-a lungul fazelor procesului investigativ. Planificarea este o condiție prealabilă necesară pentru o audiere desfășurată corect și este astfel subiectul capitolului 5 scris de Kevin Smith (poliția din Marea Britanie) și Rebecca Milne (specialist în psihologie judiciară din Marea Britanie), în care sunt oferite sfaturi detaliate despre procesul de planificare. Sarcinile-cheie includ colaționarea informațiilor relevante, stabilirea obiectivelor audierii și luarea altor decizii practice importante, cum ar fi stabilirea celui mai prielnic moment în care un copil poate fi audiat.

În capitolul 6, Irit Hershkowitz (un profesor israelian de asistență socială) arată că stabilirea unei relații este o parte esențială a procesului de audiere, mai ales deoarece copiii pot fi reticenți în a dezvălui detalii intime sau poate jenante despre experiențele lor (de exemplu, ale abuzului sexual), dacă nu se simt confortabil cu investigatorul. De asemenea, Hershkowitz descrie și oferă exemple ușor de folosit ale metodelor empirice de bune practici pentru stabilirea acestei relații. După cum arată ea, Protocolul de Audiere NICHD include o serie structurată de întrebări menite să construiască relația cu copiii în etapa introductivă a audierii. Spre exemplu, construirea relației ar trebui să implice invitații deschise adresate copiilor de a vorbi despre experiențe care au o însemnătate personală. Totodată, ea subliniază că investigatorii trebuie să evalueze modul în care copiii răspund la încercările de construire a relației, întrebându-se pe ei înșiși în ce măsură copilul este suficient de implicat și cooperant ca o audiere să fie eficientă.

În capitolul 7, Kim Roberts, Sonja Brubacher, Martine Powell și Heather Price (o echipă de psihologi judiciari canadieni și australieni) descriu rolul important pe care îl poate avea un exercițiu narativ în pregătirea copiilor

pentru declarații. În partea introductivă, copiii sunt rugați să descrie un eveniment specific (de exemplu, ultima lor zi de naștere), pentru ca ei să devină familiari cu o sarcină neobișnuită – a oferi o narațiune detaliată ca răspuns la o invitație deschisă. Așa cum arată Roberts și colegii săi, exercițiile narative au beneficii atât cognitive, cât și motivaționale. Chiar dacă cercetările asupra acestui aspect nu sunt la fel de bogate ca cele din alte domenii abordate în această carte, autorii arată că aceste exerciții determină copiii să ofere mai târziu declarații mai lungi și mai acurate ale problemelor semnificative. Într-un fel, copiii ajung să învețe cum să-și utilizeze amintirile exersând împreună cu investigatorii. Această exersare îi ajută și pe aceștia din urmă. Discuțiile preliminare, care ar trebui să respecte aceleași instrucțiuni de bune practici precum audierile normale, permit investigatorilor să exerseze întrebările deschise, reducând astfel numărul total al întrebărilor, precum și numărul întrebărilor mai puțin oportune adresate în faza ulterioară, principală, a audierii.

Margaret-Ellen Pipe și Yael Orbach (psihologi cognitiști din Noua Zeelandă și, respectiv, din Israel, ambii stabiliți acum în Statele Unite) descriu structura ierarhică și organizarea secvențială a principalei etape a audierii în capitolul 8. Ei oferă exemple despre modurile în care investigatorii pot maximiza cantitatea de informații obținute prin intermediul întrebărilor deschise, în timp ce întârzie utilizarea solicitărilor directive de reactualizare specifică, reduc solicitările de recunoaștere specifică și elimină solicitările sugestive. Aceste exemple sunt însoțite de descrieri extrem de utile ale motivelor pentru care aceste strategii ar trebui adoptate.

Cu toate acestea, după încheierea audierii (în mod ideal, în acord cu instrucțiunile de cele mai bune practici), lucrurile nu sunt încheiate. În Capitolul 9, Trond Myklebust și Gavin Oxburgh (cadre universitare din Norvegia și, respectiv, Anglia, cu specializare și responsabilități în poliție) descriu modul în care investigatorii trebuie să revizuiască cazul după ce audierea s-a încheiat și arată cum și de ce unele cazuri progresează (sau nu reușesc să progreseze) și cum sunt luate deciziile cu privire la progresul cazului. Cu o relevanță particulară pentru practicieni și alți profesioniști din domeniul juridic, ei descriu pașii (precum examinarea locului faptei sau reluarea audierii copilului), care pot fi urmați dacă un caz nu progresează. Astfel, pe lângă alte recomandări utile, acest capitol oferă sugestii practice cu privire la ceea ce se poate face atunci când nu este adecvată închiderea investigației, ci este nevoie de informații adiționale.

În timpul adunării și al revizuirii informațiilor despre evenimentul suspectat, trebuie luate în considerare și circumstanțele clinice. În capitolul 10, Kathryn Kuehnle și Mary Connell (psihologi americani clinicieni și judiciari) discută pe larg riscurile asociate cu implicarea copiilor în procedurile judiciare – în special, în perioada dintre raportarea abuzului și hotărârea judecătorească. Această perioadă poate fi foarte stresantă pentru copii, mai ales atunci când, spre exemplu, se tem că își vor pierde sau

Respect pentru oameni și cărți

chiar se întâmplă să-și piardă membrii familiei. Kuehnle și Connell discută despre echilibrul delicat dintre nevoile clinice ale copiilor și cerințele legale ale cazului. Aceștia susțin că terapia specifică abuzului nu ar trebui oferită celor care sunt implicați în proceduri ale instanței legate de familie sau de dependență, până ce statusul abuzului suferit nu a fost determinat legal și le amintesc anchetatorilor că trebuie să evalueze stresul pe care copilul îl resimte, iar unde este necesar, să se asigure că acesta este îndreptat spre cele mai adecvate servicii. Așa cum scot în evidență autorii, nu toți copiii reacționează la fel la abuz și de aceea vulnerabilitățile și punctele lor tari trebuie să fie determinate la nivel individual.

Cele nouă capitole rămase analizează mai multe probleme, tehnici și dileme.

Nu putem spune îndeajuns de mult cât de important este pregătirea investigatorului. Este imperativ ca cei care au de-a face cu mărturia copiilor – atât în prima linie, cât și în spatele scenei – să fie instruiți pe baza celor mai bune practici empirice. În Capitolul 11, Heather Stewart (asistent social american), Carmit Katz (asistent social israelian) și David La Roy (psiholog în context judiciar neozeelandez stabilit în Scoția) se concentrează pe pregătirea investigatorului. Acest capitol subliniază necesitatea unor metode de pregătire empirice și discută modelul de pregătire de succes NICHHD elaborat de echipa care implică cercetători, practicieni și martori experți. Acest model evidențiază importanța crucială a unei continue pregătiri pentru menținerea celor mai bune practici, iar Stewart și colaboratorii săi discută despre studiile care arată o deteriorare considerabilă după încheierea sesiunilor de feedback. Investigatorii, coordonatorii sau formatorii acestora, precum și specialiștii care stabilesc politicile în domeniu vor beneficia cu adevărat prin lectura acestui capitol.

În capitolul 12, Deirdre Brown (specialist în psihologie clinică și judiciară din Noua Zeelandă) discută despre utilizarea tehnicilor suplimentare pe care uneori investigatorii le aleg pentru a-i ajuta să obțină mărturia copiilor, cu accent pe ceea ce cercetările empirice au constatat (sau nu) în legătură cu eficiența acestora asupra încurajării declarațiilor copiilor. În prezentarea sa, Brown explică aspectele (precum nivelul de dezvoltare al copilului) pe care investigatorii trebuie să le aibă în vedere înainte de utilizarea tehnicilor suplimentare și atrage atenția asupra potențialelor riscuri asociate cu utilizarea adecvată și cea mai puțin adecvată a acestor tehnici.

În capitolul 13, Lucy Henry, Caroline Bettenay și Daniel Carney (psihologi britanici) discută despre considerațiile speciale la care apelează investigatorii în cazul copiilor și al adulților cu nevoi speciale sau cu dizabilități intelectuale. Așa cum remarcă și autorii, asemenea copii au un risc mai crescut de a fi abuzați, dar au dificultăți în a participa eficient în sistemul juridic. Cercetările recente arată că acești copii cu dizabilități intelectuale ușoare și moderate sunt totuși capabili să ofere detalii relevante

în context judiciar despre experiențele lor, iar autorii acestui capitol oferă recomandări practice în ceea ce privește persoanele cu dizabilități care sunt audiate (de exemplu, cele cu sindrom Down, dizabilități din spectrul autist). Mult prea des „copiii cu dizabilități intelectuale” sunt tratați la fel chiar dacă nu formează un grup omogen în privința cauzelor sau a manifestărilor (de exemplu, severitate, simptome).

Următoarele două capitole au în vedere evaluarea și utilizarea mărturiei copiilor în procedurile instanței. În Capitolul 14, profesorul britanic de drept John Spencer pune confruntarea în context prin discutarea diferitelor tradiții legale și a diverselor încercări de a obține mărturii fidele din partea martorilor în cadrul procedurilor penale, remarcând rolul central al acestei examinări în tradiția legală anglo-americană. Spencer subliniază, de asemenea, problemele care pot apărea în cazul confruntărilor, mai ales atunci când sunt implicați copii, și sugerează cum asemenea probleme ar putea fi diminuate. Spencer prezintă teoria legală și cazurile într-o manieră directă, încheind cu un solid argument juridic și practic în favoarea implementării complete a propunerii Comisiei Pigot din 1989, conform căreia copiii martori trebuie să ofere dovezi directe și să fie confrunțați cât mai curând posibil după infracțiunea suspectată, chiar și în cazurile în care procesul este amânat.

În capitolul 15, un profesor american de drept, John Myers, se concentrează pe dificultățile speciale asociate cu dovezile indirecte. La fel ca John Spencer și Thomas Lyon, el discută despre concepte juridice în mod clar și concis, începând cu definirea termenului de mărturie indirectă și a excepțiilor de la aceasta. Capitolul documentează rolul critic al mărturiei indirecte în procese și cere tuturor profesioniștilor care interacționează regulat cu copiii (de exemplu, profesori, medici, îngrijitori) să fie instruiți atât asupra importanței dovezilor indirecte, cât și asupra colecției de dovezi indirecte. Dezvăluirile făcute de copii trebuie documentate atent și nu trebuie urmate de întrebări sugestive. Instruirea trebuie, de asemenea, să explice factorii luați în calcul atunci când se decide dacă declarația copiilor se califică drept una dintre excepții.

În capitolul 16 aflăm care sunt potențialele consecințe ale implicării copiilor în sistemul juridic. Jodi Quas și Mariya Sumaroka (specialiști în psihologia dezvoltării) încep prin a descrie copiii care ar putea fi implicați în sistemul juridic. Autorii evidențiază aspectele implicării legale care ar putea fi dificile sau problematice în mod particular pentru copii, inclusiv, de exemplu, multiplele amânări și continuări, depunerea mărturiei într-o instanță deschisă și lipsa suportului din partea membrilor neincrimați ai familiei. Așa cum subliniază autorii, nu este fezabil să eliminăm în totalitate asemenea stresori, dar unele riscuri și consecințe pot fi identificate și minimizate.

În capitolul 17, Bryan Tully reflectează asupra anilor lui de experiență ca martor expert în săli de judecată britanice. În acest capitol, el discută